

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร

Good Governance and Functional Achievement of Village and Sub-district Headmen in Sakon Nakhon Province

ชาติชัย อุดมกิจมงคล¹

Chardchai Udomkijmongkol

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Public Administration Program, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat
University

Received: October 15, 2019

Revised: November 8, 2019

Accepted: April 28, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล และ 3) เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร จำนวน 300 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการของทาโร ยามาเน่ และทำการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 3.69) และผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (ค่าเฉลี่ย 4.41) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.01) 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านอำเภอที่อาศัยอยู่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านอายุ ประสบการณ์ทำงาน อำเภอที่อาศัยอยู่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) แนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจำนวน 3 ด้าน คือ (1) ด้านหลักความคุ้มค่า (2) หลักคุณธรรม (3) ด้านหลักความโปร่งใสและแนวทางผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครมีจำนวน 3 ด้าน คือ (1) ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และ (3) ด้านการที่เกี่ยวกับความอาญา

คำสำคัญ : การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the levels of good governance and functional achievement of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province, 2) to compare good governance and functional achievement of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province based on personal background of the respondents, and 3) to seek for guidelines for the development of good governance and functional achievement of village and sub-district headmen in

Sakon Nakhon province. The sample used in the research was 300 village headmen selected by simple random sampling, and the sample size was determined using Taro Yamane's method. The instrument used in collecting data was a questionnaire. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research findings were as follows: 1) The opinion on the level of good governance of village and sub-districts headmen in Sakon Nakhon province as a whole was at a high level (mean = 3.77). The aspect that gained the highest mean score was of the principle of accountability (mean = 3.85), and the principle of value for money (mean = 3.69). Functional achievement of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province as a whole was at a high level (mean = 4.18). The aspect that gained the highest mean score was of ruling and maintaining peace and order (mean = 4.41), and the aspect of conservation of natural resources and the environment (mean = 4.01). 2) Results of the comparison of good governance of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province according to the personal backgrounds of respondents as classified by district of residence, it indicated a significant difference as a whole at the .05 level. 3) Results of the comparison of functional achievement of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province according to the personal backgrounds of respondents as classified by age, working experience, and district of residence, it showed a significant difference as a whole at the .05 level. 4) The guidelines for the development of good governance consisted of three aspects: (1) the principle of value for money, (2) the principle of behaving with integrity, and (3) the principle of transparency; and the guidelines for functional achievement of village and sub-district headmen in Sakon Nakhon province consisted of 3 aspects: (1) conservation of natural resources and the

environment, (2) professional development and promotion, and (3) dealing with criminal cases.

Keywords: good governance, functional achievement of village and sub-district headmen

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปโดยรวดเร็วคล่องตัวและมีประสิทธิภาพตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แต่การปกครองท้องถิ่นระดับตำบลหมู่บ้านยังขาดการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควรประกอบกับอำนาจหน้าที่ยังมีความซ้ำซ้อนกับการกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Mektrairat, 2010: 3) โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านอย่างชัดเจนคือ มีหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านสร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นที่ประเพณีหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อขอรับบริการกับภาครัฐรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้านแจ้งต่อภาครัฐเพื่อให้การแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของภาครัฐปกครองราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมายชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ ความเข้าใจในข้อราชการและกฎหมายในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควรโดยการจัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ปฏิบัติตามคำสั่งของ

ทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันและนายอำเภอทราบและปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนภาครัฐตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมอบหมาย (Nasinghkhant, 2007: 1)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด โดยเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข แก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้านและเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยจวบจนปัจจุบันภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญมากหากได้ปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในบทบาทหน้าที่สู่สัมฤทธิ์ผลการบำบัดทุกข์บำรุงสุขอย่างเต็มกำลังจะส่งผลต่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวม ทั้งนี้กำนันผู้ใหญ่บ้านจะเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความศรัทธาจากประชาชนมากน้อยเท่าใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับการทุ่มเทกำลังใจ กำลังกายในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดสกลนคร มีการจัดการปกครองท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช 2457 และ พุทธศักราช 2551 เป็น 18 อำเภอ 125 ตำบล 1194 หมู่บ้าน ด้วยบางสภาพพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลผู้นำหมู่บ้านจึงเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุดของชาวบ้าน กำนันและผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนพ่อบ้านประจำหมู่บ้านที่มีความสำคัญในการที่จะดูแล ช่วยเหลือ และปกป้องลูกบ้านของตนเอง เพราะปัญหาบางอย่างองค์กรต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านได้ทันเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น หากเกิดความไม่สะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมจะส่งผลให้ประชาชนในหมู่บ้านเดือดร้อน อีกทั้งมีหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนของนายอำเภอหรือตัวแทนส่วนราชการภายในอำเภอที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลประชาชน พร้อมประสานการทำงานระหว่างที่ทำการปกครองและส่วนราชการภายในอำเภอกับประชาชนภายในหมู่บ้านของตนเองอยู่ตลอดเวลา มีปัญหาการการบริหารจัดการที่ดี ดังปรากฏจากข้อมูลในภาคสนามว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เกือบทุกอย่างทั้งนี้ก็สอดคล้องกับลักษณะของภารกิจที่มักปรากฏในรูปของ

การอำนวยความสะดวก แม้ว่าจะมีกฎหมายระบุถึงอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีหลายฉบับ ทำให้บางครั้งสับสนในบทบาทหน้าที่ ตามลักษณะส่วนบุคคล ส่งผลต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตาม หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน (Office of Sakon Nakhon Provincial Administration, 2016: 9)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครเพื่อนำ ผลของการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและพัฒนาผลสัมฤทธิ์การบริหาร ประชาชนตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งพื้นที่ ปกครองในการวิจัยออกเป็น 4 โซน ประกอบด้วย โซนที่ 1 (อำเภอบ้านม่วง อำเภอดำ ตาล อำเภอวานรนิวาส อำเภออากาศอำนวย) โซนที่ 2 (อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอ เจริญศิลป์ อำเภอส่องดาว อำเภอวาริชภูมิ) โซนที่ 3 (อำเภอฟังโคน อำเภอพรรณานิคม อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอกุดบาก อำเภอภูพาน) และ โซนที่ 4 (อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอเต่างอย)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตาม หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตาม หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและ ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร

วิธีการวิจัย

1. วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร จำนวน 1,194 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดสกลนคร, 2559) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973: 225) ซึ่งกำหนดเป็นระดับความเชื่อมั่นเป็น 95% เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดสกลนครประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงาน และอำเภอที่อาศัย ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดจังหวัดสกลนคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการกำหนดน้ำหนักหรือค่าของคะแนนแบบสอบถาม (Srisa-aad, 2000: 99-100) ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือโดย 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี นำข้อมูลพื้นฐานจากตำรา ทฤษฎีงานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างเครื่องมือการวิจัยจากตำรา เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นข้อคำถามของแบบสอบถามการวิจัย 3) นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพโดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยตามแบบวิธี IOC (Index of Item Objective Congruence) จากคณะผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นระดับค่าความสอดคล้องสูงสุดนำไปใช้ได้ 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวม นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .86 ซึ่งค่า

ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ได้ค่าความเชื่อมั่น .84 และค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ได้ค่าความเชื่อมั่น .79 จึงนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2.วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและใช้ค่าสถิติและวิธีการดังนี้คือ ในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามคุณลักษณะส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test (independent) และ F-test ชนิด การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบแบบเชฟเฟ (Scheffes-test)และในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

อภิปรายผล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว สามารถนำผลมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.85) รองลงมาคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.81) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 3.69) โดยด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถตามอำนาจหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.03) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเอาใจใส่ต่อปัญหาภายในหมู่บ้านอย่างเต็มที่ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่โดยรวดเร็วฉับไวไม่รีรอ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านอุทิศเวลาในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเสมอเมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน (ค่าเฉลี่ย 3.81) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมมาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.72) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้เทคโนโลยี อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมทันสมัยในการบริการประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.60) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดสกลนคร มีการปฏิบัติงานโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นจุดเน้นการบริหารจัดการภาครัฐธรรมาภิบาลได้กำหนดเป็นนโยบายให้ส่วนราชการ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ปฏิบัติซึ่งหากสามารถธรรมาภิบาลส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำเนินการก็จะเป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประเด็น

การพัฒนาการตรวจสอบทางการเมืองและการทุจริตประพจน์มิชอบให้เบาบางลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Udomkijmongkol (2018) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรมตามลำดับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมาคือ ด้านงานทะเบียน (ค่าเฉลี่ย 4.36) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.01) โดยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร (ค่าเฉลี่ย 4.45) รองลงมาคือ การทำหน้าที่ปกครองบำบัดทุกข์บำรุงสุข แก่ไขปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร (ค่าเฉลี่ย 4.45) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันของราษฎร (ค่าเฉลี่ย 4.31) ส่วนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ได้เป็นเจ้าพนักงานสำรวจช่วยเหลือในการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร (ค่าเฉลี่ย 4.09) รองลงมาคือ การเฝ้าระวังป้องกันโรคติดต่อ โรคระบาดในคนและสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.01) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสอดคล้องดูแลการกระทำอันใดที่จะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีผลเสียหาย โดยรายงานให้นายอำเภอหรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมพิจารณาหาทางแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 3.90) ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khahjaroen (2016) ได้

ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทองและอำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎรมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thepchomphu (2010) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจันทราจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ และด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ ตำแหน่งปัจจุบัน อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ด้านประสบการณ์ที่เคยดำรงตำแหน่งมาก่อน พบว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันและเมื่อจำแนกตามคุณลักษณะด้านอำเภอที่อาศัยอยู่ พบว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 2 ด้านคือ 1) หลักความรับผิดชอบและ 2) หลักความคุ้มค่า จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 2 มีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สูงกว่าในโซนที่ 3 โดยด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 4 มีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสูงกว่าในโซนที่ 1 และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 4 มี

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สูงกว่าในโซนที่ 3 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า
กำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 2 และกำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 4 มีการบริหารกิจการ
บ้านเมืองที่ดี สูงกว่าในโซนที่ 1 และ โซนที่ 3

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านใน

จังหวัดสกลนครตามคุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ ตำแหน่ง
ปัจจุบัน ระดับการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัด
สกลนครทั้งในภาพรวม และรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน โดยเมื่อจำแนกตาม
คุณลักษณะด้านอายุ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัด
สกลนคร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบ
ความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ที่แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ คือ กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี มีผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่สูงกว่าที่มีอายุระหว่าง 51–60 ปี
จำแนกตามคุณลักษณะด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่าในภาพรวม มีความแตกต่าง
กัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ คือ กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี มีผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่สูงกว่าที่มี
ประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุน้อยกว่าและประสบการณ์พอสมควรมีความพร้อมด้านสุขภาพมี
ความกระตือรือร้น มีโอกาสพัฒนาความรู้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่สูงกว่า และ
เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะด้านอำเภอที่อาศัยอยู่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนคร ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน พบว่า แตกต่างกันจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จึงทำการ
ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ได้แก่ 1) กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ สูงกว่าในโซนที่ 3 และ 2) กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่สูงกว่าในโซนที่ 3 จากผลการวิจัยแสดง
ให้เห็นว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านในโซนที่ 2 และ โซนที่ 4 มีการหน้าที่ด้านการพัฒนาและ
ส่งเสริมอาชีพ โดยมีการประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มากกว่าซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khahjaroen (2016) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภออุทองและอำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ไม่แตกต่างกัน โดยมีงานวิจัยของ Laochai (2010) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษาอำเภอกุฉินารายณ์จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันมีผลการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครด้านหลักความคุ้มค่า โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านควรใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการอย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมด้วยความคุ้มค่ารอบคอบ และมีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสมทันสมัยในการบริการประชาชน ด้านหลักคุณธรรม โดยควรประพฤติตนตามหลักจริยธรรม วางตนได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสหรือสภาพแวดล้อม ควรเป็นแบบที่ดั่งตามหลักศาสนาประเพณีวัฒนธรรม และด้านหลักความโปร่งใส โดยควรปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบโดยประชาชนสามารถตรวจสอบได้

2. แนวทางพัฒนาผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยควรมีสอดส่องดูแลทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะป่าไม้ป่าสงวน การคุ้มครองสัตว์ป่า การดูแลรักษาสถานที่สำคัญ การบำรุงเส้นทางคมนาคม การเฝ้าระวังป้องกันโรคติดต่อ โรคระบาดในคนและสัตว์ การรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของผังเมืองและทางหลวง ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ โดยควรทำหน้าที่พัฒนาส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมตามสภาพแวดล้อมแก้ปัญหาผู้

วางแผน และด้านการอันเกี่ยวกับคดีอาญา โดยให้ทำหน้าที่หรือมีส่วนร่วมในการจับกุม ผู้กระทำความผิด การแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้มีการบันทึกและวิเคราะห์สถานการณ์ การบริการประชาชน ร่วมบูรณาการวางแผนสู่การปฏิบัติ

3. จากผลการเปรียบเทียบพบว่าแนวทางพัฒนาการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีและผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสกลนครใน ภาพรวม โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี มีผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่ สูงกว่าที่มี อายุระหว่าง 51 – 60 ปี และกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี มี ผลสัมฤทธิ์ตามหน้าที่สูงกว่าที่มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป และควรดำเนิน โครงการพัฒนาศักยภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านเขตอำเภอที่อาศัย ในโซนที่ 3

References

- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Khahjaroen, A. (2016). *Performance of the role and duties of the village and sub-district headmen in U Thong and Dan Chang districts, SuphanBuri province* (Unpublished master's thesis). Burapha University, Chon Buri. [in Thai]
- Laochai, S. (2010). *Performance of the role and duties of the village and sub-district headmen: The case study of Kuchinarai district, Kalasin province* (Unpublished master's dependent study). Mahasarakham University, Mahasarakhaam. [in Thai]
- Local Government Act, Royal Thai Government Gazette, vol. 125, part 27 a, p. 96. 5 February 2008. [in Thai]
- Mektrairat, N. (2010). *Siam revolution B.E. 2475 (1932)*. Bangkok: Same Sky Books Publishing Ltd., P'ship. [in Thai]

- Nasinghkhant, P. (2007). *The opinion about village and sub-district headmen's actual and should-be roles: A case study in the Sawang-Dan-Din district area, Sakon Nakhon province* (Unpublished master's thesis). MahasarakhamRajabhat University, Mahasarakham. [in Thai]
- Office of Sakon Nakhon Provincial Administration (2016). *The governor of Sakon Nakhon province made the briefing*. 15 May 2016. Sakon Nakhon: Office of 'Sakon Nakhon Provincial Administration. [in Thai]
- Srisa-aad, B. (2000). *Introduction to research* (6th Ed.). Bangkok: Suwiriyan Publisher. [in Thai]
- Thepchomphu, A. (2010). *Performance of the duties of the village and sub-district headmen in the Chang Han district area, RoiEt province* (Unpublished master's thesis). MahasarkhamRajabhat University, Mahasarakham. [in Thai]
- Yamane, T. (1973). *Statistics, an introductory analysis* (3rd Ed.). New York: Harper &Row.

Author

Assistant Professor Dr.Chardchai Udomkijmongkol
 Program of Public Administration, Faculty of Management Science,
 Sakon Nakhon Rajabhat University
 680 Nittayo Road, Muang District, Sakon Nakhon Province 47000
 Fax: 042-970259 Tel: 081-8585687 E-mail: chardchai_u@hotmail.com

